

Lausunto

2022-01-31

VN/11443/2021
VN/11443/2021-TEM-58

Jakelun mukaan

Viite: Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö (17.12.2021) Lausuntopalvelu VN/11443/2021

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto STM:n lausuntopyyntöön luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut esityksen valmisteluun ja kiinnittänyt huomiota erityisesti esteettömyysvaatimusten valvonnan järjestämiseen. Kuten lausuntopyynnössä ja esityksessä on todettu, valvontakokonaisuus on esityksen valmistelun yhteydessä jätetty avoimeksi ja lausunnonantajia on pyydetty ottamaan kantaa valvontaan kokonaisuudessaan. Työ- ja elinkeinoministeriö painottaa lausunnossaan valvonnan järjestämiseen liittyviä seikkoja ja lausuu lisäksi muutamista muista esitykseen liittyvistä yksittäisistä seikoista.

Valvonnan järjestäminen

Työ- ja elinkeinoministeriölle kuuluu Turvallisuus- ja kemikaaliviraston Tukesin yleinen tulosohtaus. Tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien vaihtoehtojen osalta työ- ja elinkeinoministeriö toteaa aluksi, että esteettömyysvaatimukset koskevat vammaisten henkilöiden käyttöön suunniteltujen apuvälineiden ominaisuuksia, jotka helpottavat tuotteiden käyttöä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes ei toteuta tuotteen käytettävyyden arviointia eikä sillä ole tähän asiantuntemusta. Tukes valvoo sähköturvallisuuslainsäädännön nojalla yleisesti tuotteiden, myös langattomien tiedonsiirtolaitteiden sähköturvallisuutta. Kuluttajien omaan yksityiseen käyttöönsä ja omistukseensa hankkimia laitteita lukuun ottamatta Tukes ei suorita aktiivista valvontaa esteettömyysdirektiivin soveltamisalaan kuuluvien sähkölaitteiden osalta. Kolmannen osapuolen osallistumista sähkölaitteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen ei vaadita. Tukesin valvontaan eivät kuulu sähköturvallisuuslainsäädännön nojalla tuotteiden ohjelmistoja ja käytettävyyttä koskevat vaatimukset, ellei niiden noudattamatta jättämisestä aiheudu vaaraa käyttäjien hengelle, terveydelle tai omaisuudelle.

Tukesille ei kuulu tuotteen käytön esteettömyyttä tai saavutettavuutta koskevia tai muita vastaavantyyppisiä valvontatehtäviä eikä sillä näin ollen ole osaamista arvioida esteettömyyteen liittyviä vaatimuksia esityksessä tarkoitetulla tavalla. Tällainen osaaminen olisi tarpeen paitsi siksi, että tuotteita on arvioitava käyttäjien erityistarpeiden kannalta, myös siksi, että esteettömyyteen liittyvässä valvonnassa tulee ottaa kantaa esteettömyysdirektiivin 14 artiklan mukaiseen kohtuuttomuuskriteeriin. Tämä edellyttäisi syvällistä perehtymistä esteettömyyteen liittyviin kysymyksiin kyseisen käyttäjäryhmän tarpeiden ja toisaalta tuotteita liikkeelle laskevien toimijoiden aseman kannalta. Samoista syistä Tukesin edellytykset osallistua esteettömyysvaatimuksia koskevaan standardisointityöhön ja toteuttaa täytäntöönpanon edellyttämiä laajoja ja yksityiskohtaisia

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

tiedottamis-, ohjaus- ja neuvontatoimia kansalaisille ja yrityksille olisivat heikot. *Näin ollen työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että tämä valvontakokonaisuus ei sovellu Tukesin tehtäviin.*

Muiden mahdollisten valvontaviranomaisten osalta työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että sekä saavutettavuus- että esteellisyyslainsäädännön lähtökohtana on tuotteiden ja palvelujen valvonta sekä tähän liittyvä tiedottaminen, ohjaus ja neuvonta vammaisten henkilöiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Sääntelyn kohderyhmä huomioiden olisi perusteltua keskittää nämä tehtävät yhdelle viranomaiselle, jolla jo olisi aiheeseen liittyvää osaamista ja näkemystä. Tämä olisi linjassa myös esityksen kohdan 4.2.6.3 kanssa, jossa painotetaan tavoitetta hyödyntää kansallisesti olemassa olevaa osaamista ja toisaalta tavoitetta toteuttaa valvontaa siellä, missä sitä tehdään vastaaville palveluille tai tuotteille tällä hetkellä. Näin voidaan hyödyntää myös valvontaviranomaista, joilla on olemassa olevia verkostoja/kontakteja. Lisäksi mainitussa kohdassa todetaan, että markkinavalvontaviranomaisen tulee olla selvä käyttäjille, jotta käyttäjät tietävät minne voi kannaella tai ilmoittaa puutteesta sekä saada neuvontaa ja ohjausta.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että esteettömyysvaatimukset ovat luonteeltaan ja tavoitteiltaan samankaltaisia kuin digitaalisia palveluja koskevat saavutettavuusvaatimukset. Niitä valvoo digipalvelulain (306/2019) nojalla Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Sillä on siis jo nykyisin kokemusta vammaisten henkilöiden erityistarpeiden varmistamiseen liittyvien järjestelyjen valvonnasta. Etelä-Suomen aluehallintovirasto tekee markkinavalvontaa myös muun lainsäädännön nojalla. Työsuojeluviranomaisina kaikki aluehallintovirastot tekevät markkinavalvontaa eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) nojalla muun muassa koneiden ja henkilönsuojainten osalta.

Nämä seikat huomioiden olisi perusteltua, että jo nykyisin saavutettavuusvaatimusten valvonnasta vastaava Etelä-Suomen aluehallintovirasto olisi toimivaltainen viranomaisen myös tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien esteettömyysdirektiiviin vaatimusten osalta. Esityksessä markkinavalvontalain valvontaviranomaista koskeva säännös tulisi muuttaa vastaavasti.

Muut huomiot

Esitys asettaa sen kohteena oleville yrityksille varsin merkittäviä lisävaatimuksia. Vaikutusten arvioinnissa voisi olla perusteltua kuvata tarkemmin esityksen soveltamisalaan kuuluvien yritysten lukumääriä. Työ- ja elinkeinoministeriö on sosiaali- ja terveysministeriön pyynnöstä toimittanut mikroyritysten määrää koskevia taustatietoja, joita voi tarvittaessa käyttää vaikutusten arviointiin jatkovalmistelussa.

Esityksen soveltamisala ei kata mikroyrityksiä, mikä vastaa esteettömyysdirektiivin minimitasoa. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tätä lähtökohtaa perusteltuna. Esityksen mukaan valtioneuvosto on pitänyt tärkeänä, että direktiivi ei johda yritysten veloitteiden kohtuuttomaan lisääntymiseen. Esityksen vaikutuksia kuvaavassa osassa todetaan, että kohtuuttomia tilanteita voi syntyä pienille toimijoille, jos muutokset ovat kustannuksiltaan suuria suhteessa esimerkiksi liikevaihtoon. Tästäkin syystä olisi perusteltua, ettei lisävaatimuksia aseteta EU:n minimisääntelystä poiketen suomalaisille mikroyrityksille, koska kansallinen lisäsääntely voi heikentää suomalaisten yritysten kilpailuasemaa EU:ssa. Mikroyrityksiä koskeva soveltamisalan rajaus ei luonnollisestikaan poista mikroyritysten oikeuksia ja mahdollisuuksia noudattaa toiminnassaan lain asettamia vaatimuksia.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että esitys on riittävä julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön kannalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö kuitenkin toteaa, että julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö edellyttää syrjimättömyyden ja tasapuolisuuden periaatteiden noudattamista julkisissa hankinnoissa. Hankintayksikkö ei näin ollen voi asettaa erilaisia vaatimuksia hankinnan toteuttamiselle riippuen tarjoajan ominaisuuksista kuten henkilöstömäärästä taikka liikevaihdosta vaan hankinnan toteuttamisen vaatimukset tulee olla samat kaikille tarjoajille. Erityisesti mikroyrityksiä koskevan poikkeamismahdollisuuden osalta työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, ettei hankintalaki mahdollista tällaista poikkeamista vaan hankinnan kohteen vaatimusten vaatimusten kuten esteellisyysvaatimusten, tulee olla kaikille tasapuoliset samat kaikille tarjoajille ja hankintamenettelyssä noudattaa hankintalaki sen edellyttämällä tavalla. Näin lainsäädäntökokonaisuus luo kannustimia sille, että myös mikroyritykset saattavat palvelunsa ja tuotteensa esteettömyysvaatimuksia vastaaviksi.

osastopäällikkö

Antti Neimala

hallitusneuvos

Pauliina Kanerva

Jakelu STM Kirjaamo

Tiedoksi TEM TTM YSI Yrityslainsäädäntö, Mikko Holm
STM YTO Toimintakyky -yksikkö, Emilia Sormunen

VN/11443/2021-TEM-58

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: